

Samferdselsdepartementet og Energidepartementet

ITS Norway innspill til Nasjonal tilknytning til CEF-programmet

Vi viser til invitasjon om å gi innspill til norsk tilknytning til CEF-programmet

Om ITS Norway

ITS Norway er en ideell medlemsforening som arbeider for å fremme utvikling og implementering av intelligente transportsystemer (ITS) i Norge. Foreningen representerer et bredt sammensatt økosystem av offentlige og private aktører på tvers av transportformer og verdikjeder og har en aktiv rolle i å koble norske miljøer til europeiske initiativer og samarbeidsarenaer.

Gjennom nordisk samarbeid i Nordic+ som er en samarbeidsplattform mellom nordiske ITS-organisasjoner og aktører innen transport og mobilitet. Og gjennom deltakelse i flere europeiske prosjekter, arbeider ITS Norway allerede med grensekryssende problemstillinger innen transport, mobilitet, logistikk, datadeling og beredskap. Dette gir erfaring med å samle offentlig sektor, næringsliv og forskningsmiljøer på tvers av landegrenser for å utvikle samarbeidsmodeller, pilotprosjekter og prosjektideer som understøtter europeiske målsettinger og bidrar til implementering i praksis.

Overordnede vurderinger

ITS Norway er positiv til norsk tilknytning til CEF-programmet, særlig i lys av programmets vekt på grensekryssende infrastruktur, sikkerhet og beredskap – inkludert militær mobilitet – samt effektiv bruk av eksisterende kapasitet gjennom digitalisering og samvirke mellom sektorer. Økende geopolitisk uro stiller nye krav: Transport, fysisk og digital infrastruktur og beredskap må sees i sammenheng for å bygge verdikjeder som tåler kriser – og leverer når det virkelig gjelder.

Samtidig mener vi at spørsmålet om norsk tilknytning i hovedsak bør vurderes ut fra hvilken konkret nytte deltakelsen gir for Norge, både sikkerhetspolitisk, samfunnsøkonomisk og næringsmessig. Etter vårt syn bør norsk deltakelse forutsette at CEF bidrar til:

- styrket nasjonal og regional beredskap
- bedre utnyttelse av eksisterende infrastruktur
- økt grensekryssende funksjonalitet i transportsystemet
- verdiskaping og deltakelse for norske aktører

Behov for helhetlige løsninger

ITS Norway vil særlig fremheve behovet for å prioritere løsninger som:

- styrker såkalt dual-use infrastruktur, med både sivile og militære anvendelser
- reduserer flaskehalsen i eksisterende transportkorridorer
- legger til rette for effektiv logistikkflyt og samvirke mellom sektorer

Dette forutsetter at digital infrastruktur behandles som en integrert del av transportsystemet – ikke som et tillegg til den fysiske infrastrukturen. Dette er særlig viktig i en kontekst hvor både sivil og militær mobilitet i økende grad er avhengig av sanntidsdata, automatisering og koordinering på tvers av aktører og landegrenser.

Behov for strategisk prioritering

Dersom Norge velger å tilknytte seg CEF, bør dette skje som del av en helhetlig prioritering av norske bidrag til europeiske programmer. ITS Norway vil særlig peke på at deltakelsen ikke bør:

- svekke norsk deltakelse i Horizon Europe
- redusere nasjonale satsinger på forskning og innovasjon

Tvert imot bør eventuell deltakelse bygge på en tydelig arbeidsdeling hvor:

- Horizon Europe understøtter forskning og utvikling
- CEF bidrar til implementering og skalering

En slik tilnærming vil styrke synergien mellom forskning, utvikling, implementering og skalering – og øke den samlede effekten av norsk deltakelse i europeisk samarbeid.

Norsk merverdi og deltakelse

Et avgjørende spørsmål er i hvilken grad norsk tilknytning gir reell tilgang til prosjekter og påvirkningsmuligheter. Etter ITS Norway's vurdering bør tilknytning til CEF forutsette at:

- norske miljøer gis reell tilgang til relevante prosjekter og partnerskap
- deltakelsen ikke begrenses til tradisjonell fysisk infrastruktur alene
- norske styrkeposisjoner innen ITS, digitalisering, logistikk og mobilitet tas i bruk

Nordisk perspektiv

ITS Norway vil fremheve at Norges potensielle nytte av CEF i stor grad er knyttet til samarbeid med de øvrige nordiske landene. Gjennom Nordic+ og etablerte samarbeidsflater mellom offentlige og private aktører finnes det allerede et grunnlag for å utvikle prosjekter som kombinerer beredskap, mobilitet, logistikk og digital infrastruktur.

En eventuell norsk tilknytning bør derfor vurderes i lys av muligheten til å:

- utvikle sammenhengende nordiske transportkorridorer
- styrke grensekryssende mobilitet, logistikk og beredskap
- teste og implementere teknologi i reelle grenseoverskridende scenarioer
- bygge videre på eksisterende nordiske samarbeidsstrukturer og prosjektporteføljer

Dette representerer et område hvor Norge har gode forutsetninger for å hente ut konkret merverdi av deltakelse, samtidig som man kan bidra aktivt til europeiske mål om effektiv, motstandsdyktig og interoperabel transportinfrastruktur.

Samlet anbefaling

ITS Norway støtter norsk tilknytning til CEF-programmet forutsatt at følgende forhold legges til grunn:

- Deltakelsen må gi tydelig nasjonal nytte, særlig innen beredskap og mobilitet, og ses i sammenheng med målet om økt motstandsdyktighet i Nasjonal transportplan (NTP 2029–2040)
- Det må være balanse mellom økonomisk bidrag og faktisk utbytte
- Norske aktører må ha reell tilgang til prosjekter og verdiskaping
- Deltakelsen må ses i tett sammenheng med europeiske virkemidler og nasjonal politikk
- Det nordiske samarbeidet må brukes aktivt som strategisk plattform

Ragnhild Wahl
Director for research and innovation
ITS Norway

924 35 791

Hanne Nettum Breivik
CEO
ITS Norway

950 80 662